der Roomsche Kerk, die zich de eenige ware Kerk Gods op aarde noemt.

4°. Omdat de inrichting van het bestuur der Vergadering tot clericalisme leidt en dat hare kerkelijke tucht aanleiding geeft tot verbastering der zedelijke begrippen, tot vertreding der persoonlijke rechten en tot profaniseering der hoogheilige Namen van Jezus Christus en van den Heiligen Geest.

5°. omdat het geheele standpunt der Vergadering berust op formules, willekeurig samengesteld uit verschillende tekstwoorden, en op gevolgtrekkingen, onjuist afgeleid uit op zichzelf staande woorden en voorbeelden der Heilige Schrift.

Het naaste doel, dat de heer SCHREUDER met dit zijn boek wil bereiken, is aan te toonen, dat de Theorie van het Darbisme niet klopt op de Praktijk en ook dat de grondslagen der Theorie niet gevormd worden door het Woord Gods, maar door formules van eigen maaksel.

Dit naaste doel wordt op zijn beurt dan weer middel tot een verder liggend doel, en wel, aan wie daar belang in stellen, een antwoord te geven op de vraag, waarom de heer SCHREUDER met het DARBISME gebroken heeft, of zooals hij het in zijn voorwoord schrijft: „waarom ik de Vergadering der Broeders heb verlaten."

De schrijver, dien ik de eer heb persoonlijk te kennen, is een te ernstig man om niet, voor wat hij hier beweert, gronden aantevoeren. Hij ontleent die, wat de praktijk van het DARBISME aangaat, — en dit is in dit boek wel opmerkelijk, — „niet aan de practijk van het DARBISME in ons land, maar in het land waar het 't rijkst heeft gebloeid, — Engeland". Hij maakt daartoe gebruik van het boek van W. BLAIR NESTBY: *A History of Plymouth-Brethren.*

Ik kan mij denken, dat dit boek des heeren SCHREUDER voor zijne en mijne Darbistische mede-christenen, onaangenaam is. Wellicht zal dan ook van hún zijde de weerlegging niet uitblijven. En dan wil het mij voorkomen, dat het uitsluitend beroep op de historie van het *Engelsche* Darbisme, in des heeren SCHREUDERS betoog de kwetsbare plek zal blijken. Is metterdaad „Engeland het land waar het Darbisme het rijkst heeft gebloeid?"

Ik waag deze vraag optewerpen tegenover de bewering zelfs van den oud-Darbist SCHREUDER, omdat ik in een zoo voornaam werk als de *Real Encyklopaedie* van HERZOG over de Plymouth brüder lees: „In England haben sie nie zu rechtem Gedeihen kommen können".

Ik, voor wien onze gereformeerde kerken de meest zuivere openbaring van het lichaam van Christus zijn, en die daarom dan ook geen de minste neiging naar het DARBISME voel, acht mij niet geroepen het voor „de Vergadering" der „Broeders", tegen dit boek van den heer SCHREUDER op te nemen.

Toch had ik gaarne gezien, dat de geachte schrijver zijn historisch bewijsmateriaal niet uitsluitend aan het *Engelsch* Darbisme ontleend had.

Ik acht dit een leemte in zijn boek.

Dat wij in dit boek ook zoo niets van de practijk van het Darbisme *in ons land* te hooren krijgen, — kan ik mij psychologisch best verklaren en moet ik, tot op zekere hoogte, uit zedelijk oogpunt, zelfs gunstig beoordeelen, ook al had SCHREUDER niet op pag. 1 laten drukken dat „in het publieke woord niet het persoonlijk element tot uiting zou komen".

Dit boek toch is 'n boek van ingehouden kracht; van sterk gebreidelde passie.

„Al wat de directe aanleiding geweest is tot het loslaten en prijsgeven van het beginsel, dat in de Vergadering is belichaamd, blijft onvermeld", — zoo lees ik op bl. 2 en uit deze woorden hoor ik den smartekreet van een man, die veel geleden heeft, maar ook genoeg Christen is om in sparende liefde niet te ontdekken wat hij geleden heeft.

Een beginsel prijsgeven, dat het onze is, dat in den kring waarin wij leven en meéleven, belichaamd is, doen wij toch maar niet omdat wij op zekeren dag tot de ervaring komen, dat in dien kring de theorie niet op de praktijk klopt, het ideaal niet beantwoordt aan de werkelijkheid. Ware dit zoo, — er zou van het vasthouden aan beginselen niet veel terecht komen.

Maar zoo is het gelukkig niet; omdat wij, in ons zielsbestaan, niet uitsluitend *denking* zijn.

Op den achtergrond van dit boek zie ik daarom een bange en lange zieleworsteling, een diepe ontroering in het gemoedsleven, veroorzaakt door wat ik niet weet, waar SCHREUDER van zwijgt, waar hij thans nóg van zwijgt.

Dit nu is zijn recht.

En dat recht hebben wij te eerbiedigen.

SCHREUDER heeft daarom goed gedaan zijn boek niet te noemen: *Waarom ik de Vergadering der Broeders heb verlaten.* Want eerstens zou, bij het groote publiek, met de termini technici van het Darbisme minder vertrouwd, zulk een titel licht zijn misverstaan, en in de tweede plaats zou zulk een titel meer beloven dan het boek geeft. Al zegt toch de heer SCHREUDER in zijn Voorwoord, dat die hem als een voorstander van het DARBISME hebben gekend, een antwoord vinden op de vraag: waarom hij de Vergadering der Broeders heeft verlaten? — in dit zijn boek zullen zij maar een half antwoord vinden.

Van de practijk van het DARBISME in ons land, van de door den heer SCHREUDER ondervonden practijk, — staat er geen woord in.

Dit schaadt zeker aan den rijkdom van het historisch bewijsmateriaal; dit ontneemt ook aan het boek schier alle artistieke waarde, want schier nergens spreekt er u in toe de subjectiviteit eener menschenziel, die u haar kijk op de dingen geeft; doch juist omdat dit boek zoo objectief is, daarom is het zoo machtig van *elenctiek.*

Het is een weerlegging van de dwaling van het DARBISME.

Ook wij gereformeerden mogen er daarom den schrijver dankbaar voor zijn.

Tegen den vorm van het boek heb ik bezwaar. Waarom heeft een zoo logisch denkend man als deze schrijver de stof niet in eenige hoofdstukken afgedeeld?

Naar aanleiding van wat er omtrent *absolute* waarheid in staat zou ik met den heer SCHREUDER wel eens willen praten. Ik zou het dan o. m. met hem hebben over: „het *zeker* weten of kennen" uit antwoord 21 van onzen Heidelberger, en over wat onze *Geloofsbelijdenis* in Art. 2 op het einde omtrent de Godskennis uit het Woord heeft.

Maar dit zijn bijkomstigheden.

In onzen tijd, in ons land, dat, zooals onze J. POSTMUS ergens schrijft „steeds open lag voor allerlei wind van leer", acht ik SCHREUDER'S *Het Darbisme in Theorie en Practijk,* een nuttig boek.

Vereenigingsleven.

JAARVERSLAGEN.

Gelijk men weet, zal „Gereformeerd Schoolverband" Woensdagvoormiddag 11 uur te Utrecht vergaderen en hopen de bezoekers dier vergadering vergast te worden op een referaat van Prof. Woltjer over „De verhouding tusschen het Bestuur en het Onderwijzend personeel der school".

Een onderwerp, dat in dezen kring zeer bijzonder tehuis behoort en trouwens ook in de onderwijs-wereld ernstig aan de orde is. Uit het voortreffelijk Jaarverslag van den Schoolraad, in de vorige maand verschenen, blijkt, dat in de Districts-vergaderingen over dat onderwerp van gedachten werd gewisseld. De heer Van der Kooy, hoofd van de Chr. school te Winsum (Groningen) hield nu een jaar geleden een referaat over „De verhouding tusschen Besturen en onderwijzers van de vrije school", waarin hij betoogde dat het nieuwe tijdperk nieuwe vraagstukken aan de orde stelt en met name ook ons voor de vraag stelt: „Wat is het recht der Schoolbesturen, wat het recht der onderwijzers en der ouders?"

Inderdaad zijn we een nieuw tijdperk ingetreden.

De schoolwet Kuyper heeft aan den schoolstrijd een geheel ander karakter gegeven. Nu het bestaan van de bijzondere school is verzekerd en haar toekomst gewaarborgd is, zijn we uit de politieke periode van den schoolstrijd in de paedagogische overgegaan. En in de eerste plaats verdienen dan zeer zeker wel de aandacht de verhoudingen op onze scholen: de verhouding van het bestuur tot het onderwijzend personeel, de verhouding van het hoofd tot het personeel.

Hoe behooren die verhoudingen te zijn?

Een vraag, die de aandacht verdient van al de vrienden der school met den Bijbel, nu de scholen financieel de ouders en de verschillende vereenigingen lang niet meer zoo noodig hebben als vóór 1905. Hier en daar hoort men dan ook reeds van onderwijzers, die voor eigen rekening een christelijke school oprichten. En die pogingen kunnen, financieel, zeer wel slagen, indien het schoolgeld maar niet al te laag gesteld wordt. De mogelijkheid bestaat altoos, dat onderwijs geven een bedrijf wordt, waarbij de onderwijzer-eigenaar der school de eenige verantwoordelijke persoon is, die, om „clandisie" te vinden, om zijn bedrijf te doen bloeien, allicht in de verleiding komt tot middelen zijn toevlucht te nemen, die nu juist niet geheel overeenstemmen met het karakter van een school met den Bijbel.

Doch al gaat men nog niet zóó ver, Prof. Bavinck wijst er in zijn bekende brochure over het Gereformeerd Schoolverband terecht op, dat de financieele positie van onze scholen bij de onderwijzers een gevoel van zelfstandigheid en onafhankelijkheid kan kweeken, en hen in verzoeking brengen, om aan schoolbesturen, aan ouders, aan vereenigingen den rug toe te keeren en zich weinig om hen te bekommeren. „Zoo licht kan de gedachte opkomen, dat al die menschen en vereenigingen goed waren, zoo lang zij geld moesten bijeen brengen, maar dat zij thans hun tijd hebben gehad, en over de inwendige, geestelijke belangen der school niet oordeelen kunnen. Een valsch esprit de corps zou dan in de onderwijzerswereld varen, zoo als die soms ook in predikanten werkt, als zij als deskundige theologen uit de hoogte op gemeente of kerkeraad nederzien, of ook vele mannen der wetenschap bericht, als deze in hun hoogheid van menschen buiten hun kring geen tegenspraak of zelfs geen twijfel aan hun geloof kunnen dulden."

Het is daarom een uitnemende gedachte van de Commissie van Uitvoering van Gereformeerd Schoolverband geweest, om door een deskundig man, als Prof. Woltjer, te laten behandelen het hoogstbelangrijke onderwerp betreffende de verhouding van besturen en onderwijzers; en zeker mag Gereformeerd Schoolverband den hoogleeraar wel dankbaar zijn, dat hij zich met die taak heeft willen belasten.

Uit het jaarverslag van den Schoolraad blijkt niet zeer duidelijk, wat nu eigenlijk wel het recht der schoolbesturen en wat het recht der onderwijzers is. Nu, een districts verslag leent zich ook minder tot een volledige weergeving van wat er over zulk een onderwerp is gesproken. Aan de waarde van het jaarverslag van den schoolraad doet dit intusschen geen afbreuk.

Dit jaarverslag is inderdaad een handboek voor allen, die met het Christelijk onderwijs in eenig opzicht te maken hebben. Al wat men noodig heeft te weten omtrent de inwendige aangelegenheden van onze scholen en van haar verhouding tot het Rijk en tot andere scholen, vindt men in dit boekdeel van bijna 200 bladzijden.

Eerst de statuten van den Schoolraad met het Reglement voor de verkiezing van de 12 gedelegeerden der schoolbesturen en de leden der verschillende commissies, n.l.: de Commissie voor leerplan, school-litteratuur en onderzoek, de Commissie van de gewone geschillen, de Commissie voor geschillen van kerkelijken aard, de Commissie voor rechtskundig advies, de Commissie van beroep voor het onderwijzend personeel.

Daarna mededeelingen omtrent het onderzoek, door den Schoolraad in te stellen.

Vervolgens het verslag van de laatst gehouden vergadering van den Schoolraad, 3 April 1907, in welk verslag o. a. voorkomen de lezenswaardige rapporten van de Districts-vergaderingen. Gelijk men weet omvatten de ruim 600 scholen, die bij den Schoolraad zijn aangesloten, twaalf districten. De gedelegeerden voor die twaalf districten zijn respectievelijk: de heeren W. K. H. Magendans te Wagenborgen, Ds. W. Bouwman te Hallum, A. Elshout Ran te Lollum, Th. Pluyter te Assen, Ds. J. L. Pierson te Hengelo (Gelderl.), Ds. J. H. Houtsmeers te Kootwijk, Ds. G. Elshove te Bodegraven, Ds. B. van Schelven te Amsterdam, J. de Lange te Oudshoorn, Ds. C. W. J. van Lummel te Delft, Ds. H. A. van Andel te Zuidland en Mr P. Dielemans te Middelburg. Aan jaarlijksche contributiën brengen deze 12 districten *f* 2852.50 in de kas van den Schoolraad.

De Schoolraad zelf bestaat uit 25 leden: 12 gedelegeerden door de hoofdbesturen der vier algemeene vereenigingen aangewezen; de 12 genoemde gedelegeerden, en voorts één lid door de 24 gedelegeerden gekozen, n.l. de heer De Savornin Lohman, die met Ds. H. Pierson en den volijverigen secretaris R. Derksen het moderamen vormen.

In het Verslag van de jongstgehouden jaarvergadering komt ook het rapport voor van den secretaris, den heer R. Nogarede, van de Commissie voor het Leerplan, de Schoolliteratuur en het Onderzoek, met vermelding van de samenstelling der drie sub-commissiën. Men zal zich herinneren, dat over de examens van den Schoolraad nog al wat te doen is geweest. Ds. J. C. Voigt heeft daarover in het lezenswaardig orgaan *De School met den Bijbel* het zijne gezegd. Verwacht mag worden, dat op enkele punten in dat Onderzoek wel eenige wijziging zal worden gebracht.

Vervolgens komen in het Jaarverslag van den Schoolraad allerlei wetenswaardige bijzonderheden voor, ten bate vooral van de Schoolbesturen: formulieren voor het aanvragen om of verlenging van rechtspersoonlijkheid eener Schoolvereeniging, reglement van het Hulpfonds voor geweigerde Rijksbijdragen, zonder schuld van het Schoolbestuur, tot welk Hulpfonds 173 scholen met 657 onderwijzers zijn toegetreden; reglement van het Hulpfonds voor Schoolbesturen, die geldelijk nadeel hebben wegens ziekte van onderwijzers aan hun scholen, tot welk Hulpfonds 251 scholen zijn toegetreden; reglement van het Hulpfonds tot terugbetaling van de inkoopsom voor de onderwijzers pensioenen. Voorts zorgt de Schoolraad, dat de schoolbesturen tijdig bericht ontvangen, dat bij de Regeering aanvrage moet gedaan worden om verlenging van den duur der Statuten.

Het Jaarverslag bevat eindelijk de namen van onderwijzers en onderwijzeressen, die met goed gevolg hebben deelgenomen aan het Onderzoek van den Schoolraad. Het getal van hen bedraagt 516.

Ook geeft het Jaarverslag een lijst van Schoolboeken, enz. voor de Scholen met den Bijbel, die door den Schoolraad worden aanbevolen; benevens een lijst van studie-boeken voor de onderwijzers.

Hoogst belangrijk is ten slotte het „Kort Overzicht van de bepalingen der Schoolwet, benevens eenige Koninklijke besluiten en wenken voor schoolbesturen". Dit „Kort Overzicht" beslaat niet minder dan 48 bladzijden en heeft voor de schoolbesturen, voor onderwijzers en voor allen, die belangstellen in het Christelijk, in het Gereformeerd lager onderwijs, zeer groote waarde. Op hoogstverdienstelijke wijze is beknopt zoowat alles gegeven wat noodig is te weten.

In één woord: het Jaarverslag van den Schoolraad is voor onze scholen van onschatbare beteekenis. De secretaris, de heer Derksen, die alles bijeen zamelde en groepeerde, heeft eer van zijn werk; hij heeft daarmede onze scholen een grooten dienst gedaan. Er blijkt ook uit, dat de Schoolraad dezgdelijk is georganiseerd en aan een groote behoefte voldoet.

Dit Jaarverslag is een model voor alle vereenigingen, die jaarlijks mededeelingen wenschen te doen van haar organisatie en van haar handelingen over een afgeloopen jaar.

Ook Gereformeerd Schoolverband zond zijn jaarverslag. Het eerste. Vanzelf kon het daardoor niet zeer belangrijk zijn; dat wil zeggen: Kon het niet heel veel mededeelen.

De vraag is evenwel, of dit eerste Jaarverslag niet belangrijker zoude geweest zijn, indien de steller ervan zich niet bepaald had tot het overnemen van wat in de notulen van Gereformeerd Schoolonderwijs omtrent de geschiedenis van de oprichting van Gereformeerd Schoolverband was opgeteekend. Intusschen — van het volgend Jaarverslag kan iets anders verwacht worden. Ook, wanneer de vergadering van Woensdag a.s. mag slagen, wat wij van harte hopen.

Uit de Pers.

Onder den titel *gesmaad* schreef Ds. van Schelven in de *Geldersche Kerkbode* een klacht over de weinige waardeering, die al wat van de Kerk uitgaat, in de „groote" pers vindt.

Wat kerkelijk werkt wordt meerendeels smadelijk behandeld.

Tentzending, Leger des Heils enz. enz. deelen in de gunste van velen.

Dát werk ontvangt steun en hulde uit de hoogte kringen, en zelfs van ongeloovige zijde.

Zelfs is de Pers bijna onverdeeld in bewondering van dit schoone werk.

En voor de Kerk van Christus, vooral als deze streeft naar de zuiverste openbaring, hebben dezelfde menschen schier niets dan hoon en minachting.

Uitbreiding van Gods Koninkrijk vooral op onnationale en on-bijbelsche wijze, oogst dan lof in door een Amerikaanschen reclame geest, die in geringe mate slechts van nederigheid en stilheid van geest getuigt.

Onze *diakonieën* ervaren dit op smartelijke wijze. Zijn worden geminacht, gesmaad en veracht.

Met wat het Leger des Heils doet worden zij gedurig geslagen.

Het Handelsblad doet er dapper aan meê, om het werk van het Leger des Heils zoo hoog te verheffen, dat het werk der diakenen in dwerggestalte komt te staan naast zoo'n reuzenwerk.

Zelfs Joden verklaren zich bereid vergaderingen te presideeren, waar de lof van het Leger des Heils op het terrein der weldadigheid (barmhartigheid?) op verschillende wijze wordt bezongen.

Het is er heimelijk of openlijk om te doen, om eene algemeene opinie te vestigen, dat het werk der Diakonien, de kerkelijke barmhartigheid, prullen lapwerk is.

Zelfs in eigen kring heeft dit ingang gevonden.

Telkens hoort men: slaat de kerk, laat de diakonie eens een lesje gaan nemen bij het Leger des Heils!"

Dit mag niet.

Dat werkt moedeloosheid bij onze broeders diakenen, die ijverig zijn; bij wie doen wat zij vermogen voor de armen, die behoeftig zijn, en bij de ruimer bedeelden, die schriel zijn.

Wij moeten het voor onze broeders diakenen opnemen tegen al die pochhanserij van Leger des Heils enz., met hun lofzingers, zelfs in de Joodsche pers, die op verleidelijke en schoone wijze openbaren hun verborgen haat tegen en afkeer van de kerk des Heeren.

Ons kwam het voor op de Centrale Diakonale conferentie, dit jaar in den Haag gehouden, dat sommige diakonieën onder die versmading leden, in haar energie gedrukt worden.

Hiervoor moet gewaakt worden.

Wij willen een voorbeeld aanhalen.

In den tijd van Kerstmis van het vorig jaar was het Handelsblad kolommen vullende met lofzangen van den schrijver van »van Dag tot dag« over de voeding der armen van Amsterdam door het Leger des Heils.

Hooger toon kon die zanger niet halen; de hoogte werd bereikt.

Voor de diakonieën geen woord.

En toen wij eens op informatie uitgingen in datzelfde Amsterdam; bij de kerk, die van haar kerkgebouwen, fondsen en ook armen-gelden wederrechtelijk beroofd is; en informeerden naar wat die kerk in buitengewone collecten voor de armen ter hand gesteld had aan de diakenen; en ook vernamen, wat de broeders diakenen aldaar gedaan hadden met dat geld — toen deden wij de spontane vraag: »waarom dit nu ook niet eens gepubliceerd in de bladen?"

Ds. H. Pierson (naar ik mij meen te herinneren) werd in dieselfde dagen door datzelfde gevoel bezield, toen hij in Amsterdam van den kanzel cijfers ging noemen van wat er voor de armen van de zijde der diakonie van het Hervormd genootschap was ontvangen en uitgegeven.

Daar werd echter of in 't geheel niet of slechts ter loops op geattendeerd.

Wordt hier de heimelijke toeleg niet door openbaar? Het is niet uit medelijden met de armen; 't is niet uit waardeering van het werk der armenzorg. Wel te verstaan in den grond der zaak.

Maar men wil wat onkerkelijk, anti-kerkelijk is op den voorgrond stellen en de kerk des Heeren in de schaduw stellen, in de duisternis aan aller oog onttrekken.

De kerk van Christus met hare Christelijke barmhartigheid is den ongeloovigen een doorn in het oog.

En daarom, lezer en lezeres, doet niet mede aan dit onzuivere werk; maar eert de roeping der Christelijke kerk om voor de armen te zorgen; eert de ambten en diensten die Christus in zijn kerk liet insetten; bemoedigt de broeders, die in dezen dienst arbeiden, en helpt alzoo mede Christus in zijn kerk te eeren als de Christus Consolator; en eert Zijn Kerk, waarin Hij zijn Geest der barmhartigheid instort en werken doet.

Alleen op die wijze kan ook straks weer verwacht worden erkenning en hoogachting van het Diaconale werk; waardeering van dezen arbeid niet alleen in eigen kring, maar ook als in de dagen van het optreden der Christelijke kerk te midden der heidensche wereld, buiten het erf der kerk, in de wereld.

Laat, o gemeente des Heeren, uw werk, in gehoorzaamheid en in afhankelijkheid van onzen Koning en barmhartigen Hoogepriester, maar ook in stilheid en getrouwheid geschieden en Hij die 't beloofde, zal 't u vergelden: »wat gij in 't verborgen doet, zal Hij u in 't openbaar vergelden".

De juistheid dezer opmerking kan kwalijk ontkend worden.

En al heeft de Kerk bij haar arbeid niet het oog op den lof der menschen, maar op den Heere onzen God, toch neemt dit het onrecht niet weg, dat de liberale pers ons daarmede aandoet.

Officieele Berichten.

Classis Gouda.

De Gereformeerde Kerken binnen de classis Gouda worden opgeroepen tot een gewone vergadering tegen Dinsdag 5 Nov. e.k. in de Noorderkerk te Gouda.

Punten voor het agendum vóór 13 Oct. op te zenden aan eerstondergeteekende.

De Kerkeraad der roepende Kerk
van Moordrecht:
A. M. v. d. BERG, *praeses.*
A. RIETVELD, *scriba.*

Buitenland

Duitschland. De Blankenburger Conferentie.

Met zekere spanning werd dit jaar de „Blankenburger Allianzconferenz" te gemoet gezien. De lucht was zwoel. Eenige weken te voren was de opwekking in Hessen begonnen, en van daaruit sloeg zij over in andere deelen van Luitschland. Waar men „Gemeinschaften" vond werd deze opwekking druk besproken, en in menig hart werd de begeerte levendig, ook zulk een opwekking te doorleven of in het leven te roepen.

Anderen zagen in de Hessensche beweging iets bedenkelijks, vooral de oude broeder Seitz, wiens woord zooveel invloed heeft, verhief zijn waarschuwende stem. Men had hem uitgenoodigd de dingen in Groszalmerode te onderzoeken; wat hij daar zag deed hem schrikken. Zonder omwegen zeide hij den leiders der beweging, dat er demonische krachten aan het werk waren en wees hij op het gevaar waarin zij zich zelven en anderen brachten. Daarbij kwamen de waarschuwende woorden van Rektor Dietrich, waarvan wij reeds het een en ander in ons blad mededeelden.

Maar zou men te Blankenburg daarvoor uit den weg gaan? Vroeger was juist Blankenburg de plaats, waar geestelijke opwekkingen zich openbaarden en tot haar hoogtepunt plachten te komen. Daarbij kwam nog iets. Blankenburg en het Duitsche „Gemeinschaftswesen" vormen geen organisch geheel; al zijn de vrienden der „Allianz" meest leden van „Gemeinschaften", niet alle leden dier vereenigingen zijn met de Blankenburger Alliantie vereenigd.

Velen hadden bezwaren tegen de manier waarop het blad der Alliantie in den laatsten tijd geschreven werd, omdat daarin een toon tegen de predikanten en de kerk werd aangeslagen waarin geen liefde en ook geen rechtvaardigheid tegenover de kerk en de predikanten werd beluisterd. Dat wilden de leiders der „Gemeinschaften" niet, maar toch konden zij op de redactie van het orgaan der Alliantie geen invloed uitoefenen. Hoe zou de Blankenburger Conferentie verloopen?

Wanneer de geest van het blad der Alliantie de overhand kreeg, moest het tot een breuk in de Gemeinschaften komen, en dit zou niet zonder invloed blijven op de verhandelingen van Duitschlands kerk. Want het is niet te ontkennen dat de „Gemeinschaften" een factor geworden zijn, waarmede de kerk heeft te rekenen.

De conferentie had van 26—31 Augustus plaats. Als in vorige jaren kwamen velen tot de vergadering; men schat hun aantal op 1700. Velen dachten dat zij ditmaal iets bijzonders zouden beleven, iets van datgene wat zich in Hessen geopenbaard had. Tot ieders verwondering, en tot veler smart, was een element op de vergadering niet vertegenwoordigd: er waren geen Engelschen. Hun plaats op het platform werd door nuchtere Duitschers ingenomen. Waarom er geen Engelschen aanwezig waren, werd niet verklaard; sommigen zeiden dat het bureau een verzuim had gepleegd.

Wel was bovengenoemde Seitz uit Teichwolframsdorf (koningrijk Saksen) op uitnoodiging verschenen. Deze had zich zoo krachtig mogelijk tegen het „in tongen" spreken verklaard. Het advies van Seitz vond bij de leiders veel bijval. Toen een hunner verklaarde, dat de door hem geleide vergadering op het punt was om tot het spreken in tongen te komen, werd met beslistheid verklaard, dat dit in geen geval te dulden was.

Het verloop der conferentie was dan ook geheel anders als men voorspeld had. De toespraken waren stichtelijk en schriftuurlijk; de bedestonden levendig, en men sprak en bad niet door elkaar. „Wie gezegend wilde worden, kon gezegend worden," schreef een bezoeker der conferentie; anderen noemden haar zelfs een rijk gezegende conferentie. Er waren ook teleurgestelden. Voor alles waren het diegenen welke uit Hessen gekomen waren, die meenden dat de Geest Gods in de conferentie gebonden werd. Ook kan men het voor een bijzonderheid houden dat er niet tegen de kerk uitgevallen werd.

Wie den toestand van het „Gemeinschaftswesen" niet kent, moet hier voor een raadsel staan. Waar was de geest die vroeger in Blankenburg heerschte? Of heeft men met een voorbijgaand verschijnsel te doen? Zouden zij gelijk krijgen, die beweren dat in de Gemeinschaften de ongezonde geest steeds meer de overhand krijgt?

Het is moeilijk te zeggen. Ook is uit verslagen der conferentiën en vergaderingen der Gemeinschaften weinig op te maken. Zoo hadden bijv. op een conferentie te Schönebeck, een geheele reeks redenaars adhaesie betuigd aan de zondeloosheid-theorie van den predikant Paul, terwijl slechts weinigen tegen die leer hunne stem hadden verheven. Men hield dit voor eene overwinning van de enthusiastische richting. Maar de enthusiasten kwamen onder den indruk van datgene, wat weinige maar waardige mannen daartegen getuigden, en sedert is die theorie geheel op den achtergrond gedrongen.

Wij voor ons hopen, dat het verloop van de conferentie te Blankenburg een bewijs is, dat er bij de mannen die voor Gemeinschaften ijveren, een kentering is gekomen. Zou het nog eenmaal de overtuiging van hen worden, dat met alle macht moet gearbeid worden, niet om naast de kerk of tegen de kerk „Gemeinschaften" te organiseeren, maar om de kerk des Heeren naar den Woorde Gods te reformeeren?

Noord-Amerika. Het Ursinus- en het Heidelberger-seminarium saamgesmolten.

Het Ursinus-seminarium te Philadelphia en Heidelberger-seminarium te Tiffin, in den staat Ohio, beide inrichtingen tot opleiding van Gereformeerde predikanten in de Vereenigde Staten, zijn tot éene instelling saamgesmolten, onder den naam van „Theologisch Centraal-seminarium der Geref. kerk in de Vereenigde Staten". Het zal den 11den September van dit jaar te Tiffin met acht hoogleeraren geopend worden, en belooft het grootste seminarium der Geref. kerk in de Vereenigde Staten te worden. Duitsche studenten wil men daar opleiden voor den dienst des Woords. Zij die nog niet voldoend voorbereid zijn om hooger onderwijs te volgen, kunnen op het seminarium het voorbereidend onderwijs ontvangen. Men wil geen theologen daar hebben, die elders reeds opgeleid werden, maar alleen jonge mannen, die hunne geheele theologische opleiding aan het seminarium wenschen te ontvangen, wijl het heet, „dat zulke predikanten, die in Europa in de godgeleerdheid studeerden, zelden in Amerika het gewenscht succes hebben." Men moet immers, zoo beweert men verder, met de taal, de zeden en de kerkelijke werkmethode vertrouwd worden, en dit gaat alleen, wanneer men een Amerikaansch seminarium bezoekt De aspiranten moeten beslist Christelijke mannen zijn, studiegaven bezitten en lichamelijk gezond zijn.

Engeland. Een staatswet tegen eene kerkelijke wet aangenomen. De opwekkingsbeweging in Wales.

In Engeland is eindelijk na een strijd van 70 jaren een wetsontwerp aangenomen waarbij het geoorloofd wordt verklaard, dat iemand trouwt met de zuster zijner overleden vrouw. Zeer dikwijls werd zulk een wet door het Lagerhuis aangenomen, doch door het Hoogerhuis verworpen. Nu is de wet met twee derde van de stemmen van het huis der Lords aangenomen. Daar het aantal menschen die een z. g. vrij huwelijk met de zuster hunner overleden echtgenoote hadden aangegaan, tamelijk groot was, is ook aangenomen, dat zulke huwelijken als wettig te beschouwen waren.

Daarentegen zal geen geestelijke der Engelsche staatskerk gedwongen kunnen worden, zulk een huwelijk kerkelijk in te zegenen. Gelijk bekend is, heeft de Anglicaansche kerk steeds verboden met de zuster zijner overleden vrouw in den echt te treden met een beroep op Leviticus 18:18. Uit een uitlegkundig oogpunt is dit niet te verdedigen, daar niet te ontkennen is, dat in genoemde plaats alleen het in den echt vereenigd zijn met twee zusters te gelijk verboden wordt. In het *Book of Common prayer*, dat ieder lid bij zich heeft als hij de Episcopaalsche kerk bezoekt, vindt men op de laatste bladzijde, na de 39 Geloofsartikelen (de confessie van Westminster), een opgaat welke huwelijken op grond van verwantschap verboden zijn, en daaronder is ook het huwelijk met de zuster der overleden vrouw genoemd. De bisschoppen van alle richtingen hebben zich tegen de door de wetgevende vergaderingen aangenomen wet verklaard. Voor het eerst is nu de staatswet in tegenspraak met de wet der staatskerk gekomen. Van kerkelijke zijde spreekt men nu de vrees uit, dat de eerste schrede is gedaan om het Christelijk huwelijk te ontwrichten.

Vele geestelijken moeten wel toegeven, dat Leviticus 18:18 niet datgene zegt wat de Anglicaansche kerk er vroeger in las. Toch wil men op een anderen grond het verbod om met de zuster der overleden vrouw in het huwelijk te treden, handhaven. Men redeneert daarbij aldus. Het familieleven behoort rein gehouden te worden, en daarom moet een man bij het leven van zijn vrouw nooit de gedachte kunnen koesteren, dat een zuster van zijne vrouw ooit zijne echtgenoote zou kunnen worden. En dus moet de kerk bij haar standpunt volharden. Dat dit geen steek houdt, valt in het oog.

De opwekkingsbeweging in Wales schijnt tot stilstand gekomen te zijn. De bedestonden worden niet meer gehouden, de boeken die gedurende de beweging werden gebruikt, zijn „winkeldochters" geworden. Toch is niet te ontkennen, dat op het gebied van het kerkelijk en maatschappelijk leven de beweging goede vruchten heeft afgeworpen. Het aantal leden der kerken nam toe en het aantal vonnissen tegen gevallen van dronkenschap enz. nam af. Evan Roberts, de leider der beweging, lijdt aan zenuwoverspanning. Zijn geneesheer heeft hem aangeraden, het in het openbaar optreden voorloopig geheel na te laten. Hij erkent daarin, dat hij tot werkeloosheid is veroordeeld, de hand Gods en is zich bewust, dat de menschen in hem het buitengewone zouden zoeken als hij in het openbaar sprak, en dat daardoor de onmiddellijke invloed van het Woord Gods niet bevorderd, maar door zijn persoonlijkheid zou gehinderd worden. Hij verzocht daarom allen Christenen, niet het wonderlijke en ongewone in het geestelijke leven te zoeken, maar het eenvoudige, zuivere geloofsleven met Christus in God op den voorgrond te plaatsen.

Dit zijn voorzeker wijze woorden. Mocht men ze ook in Duitschland verstaan.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

Is het goed deel te nemen aan sport en zulke vermaken, of moet men daar liever niet aan mee doen?

W.

Dat een jonge lezer zoo iets vraagt, is geen wonder, nu we van sport enz., meer hooren dan ooit, tot in de couranten toe.

„Sport" is een Engelsch woord, om aan te duiden allerlei vermaak ter ontspanning in de